

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่และการแพร่ระบาดของวัณโรคบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ผู้เขียน	นายนิพนธ์ สิม่าปัน
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์และภูมิสารสนเทศศาสตร์)
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลีวา ผาคไธสง

บทคัดย่อ

การศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่และการแพร่ระบาดของวัณโรคบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาการกระจายตัวของผู้ป่วยวัณโรคในตำบลต่างๆ ในอำเภอแม่สอด (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการแพร่ระบาดของวัณโรคบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ (3) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่ที่มีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะการแพร่ระบาดของวัณโรคของกลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม และชาวต่างด้าวในพื้นที่ของแต่ละกลุ่มในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ป่วยวัณโรคและประชากรทั่วไป การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน รวมไปถึงบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า ตำบลแม่สอดมีผู้ป่วยมากที่สุด และตำบลแม่ละมามีผู้ป่วยน้อยที่สุด ซึ่งสัมพันธ์กับพื้นที่เสี่ยงคือตำบลที่เป็นเขตเมือง ตามด้วยเขตชายแดน และเขตที่สูงตามลำดับ โดยจากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่ทั้งปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประชากร พบว่าปัจจัยทางด้านพฤติกรรมส่งผลต่อการแพร่ระบาดของโรคมามากที่สุด และผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมในกลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม และชาวต่างด้าวไม่ได้ส่งผลให้เกิดการระบาดของวัณโรคมามากเท่ากับปัจจัยทางพฤติกรรม และคนสามกลุ่มไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่วนใหญ่จะมีการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มของตัวเอง ทั้งนี้พบว่าวัณโรคมีการแพร่กระจายในกลุ่มชาวต่างด้าวมากที่สุด

Thesis Title Spatial Interaction and the Spread of Tuberculosis on Thai-Myanmar Border Area in Mae Sot District, Tak Province

Author Mr. Nitinai Simapan

Degree Master of Science (Geography and Geoinformatics)

Advisor Assistant Professor Dr. Liwa Pardthaisong

ABSTRACT

The study of spatial interaction and the spread of Tuberculosis on Thai–Myanmar border area in Mae Sot district, Tak province has 2 objectives: (1) to study the distribution of Tuberculosis patients at the sub-district level in Mae Sot district; (2) to study the factors to the Spread of Tuberculosis on Thai-Myanmar Border Area in Mae Sot District, Tak Province (3) to study the spatial interactions that are related to the spread of Tuberculosis in Thai Buddhists, Thai Muslims, and foreign groups in Mae Sot District, Tak Province. Data were collected from the interview with community leaders as well as medical and health care staff. Results showed that Mae Sot sub-district had the highest number of patients and Mae Lamao sub-district had the lowest. The most risky areas were the urban area, followed by the border and upland areas, accordingly. From the study of the spatial interactions among physical characteristics, behavioral, economic, cultural and population factors, it was found that behavior factor is the most important factor affected the spread of disease. Results also showed that the cultural factor in Thai Buddhists, Thai Muslims, and foreigners does not affect the spread of Tuberculosis as much as the behavior factor. In addition, the three groups did not interact with one another but mostly interact within their own groups. It was found that Tuberculosis was mostly spread in the foreigner group.